পাঠ-১৮

মানৱ সম্পদ উন্নয়নৰ প্ৰতিবন্ধকতাসমূহ আৰু চৰকাৰৰ ভূমিকা

মূল অৰ্হতা ঃ

- মানৱ সম্পদ উন্নয়নৰ প্ৰয়োজনীয়তাৰ বিষয়ে অৱগত হ'ব।
- মানৱ সম্পদ উন্নয়নৰ অসুবিধাসমূহ বুজিব পাৰিব।
- দেশৰ শিক্ষা, স্বাস্থ্য, কৰ্মসংস্থান আদি ক্ষেত্ৰত চৰকাৰে হাতত লোৱা নতুন নতুন ব্যৱস্থাৰ বিষয়ে জানিব।
- মানৱ সম্পদ উন্নয়নত চৰকাৰৰ ভূমিকা সম্বন্ধে জ্ঞাত হ'ব।

পূৰ্ববৰ্তী পাঠত তোমালোকে মানৱ সম্পদ, মানৱ সম্পদ উন্নয়ন আৰু এই সম্পদৰ নিৰ্দেশকসমূহৰ বিষয়ে বিশদভাৱে পালা। এখন দেশৰ প্ৰতিজন নাগৰিকেই সম্পদ হিচাপে পৰিগণিত হোৱাৰ সুযোগ পাব লাগে। উন্নত দেশসমূহৰ উন্নতিৰ মূল চালিকা শক্তি হৈছে উন্নত মানৱ সম্পদ। কিন্তু ভাৰতৰ দৰে এখন বিশাল জনসংখ্যাৰ দেশত মানৱ সম্পদ বিকাশৰ সুবিধাসমূহ পৰ্যাপ্ত নহয়। কাৰণ জনসংখ্যাৰ হিচাপত আমাৰ দেশৰ উৎপাদন ব্যৱস্থা এতিয়াও সিমান সবল হৈ উঠা নাই যাৰ ফলত আমাৰ ৰাষ্ট্ৰীয় আয়ৰ পৰিমাণ উন্নত দেশৰ তুলনাত বহুগুণে কম। বৰ্তমান সমগ্ৰ বিশ্বৰ প্ৰতিখন দেশেই নিজৰ অৰ্থনৈতিক স্থিতি দৃঢ় কৰাৰ ক্ষেত্ৰত যথেষ্ট মনোনিৱেশ কৰিছে। এই ক্ষেত্ৰত আমাৰ দেশো পিছ হুহকি থকা নাই। দেশৰ উৎপাদন বৃদ্ধিত প্ৰাকৃতিক সম্পদৰ লগে লগে প্ৰয়োজন হয় উপযুক্ত আৰু কৌশলী মানৱ সম্পদৰ। আমাৰ চৰকাৰেও **'মানৱ সম্পদ উন্নয়ন বিভাগ'**ৰ জৰিয়তে এই দিশত গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকা গ্ৰহণ কৰিছে। মন কৰিবলগীয়া কথা এয়ে যে চৰকাৰৰ ভিন্নমুখী প্ৰচেষ্টা স্বত্বেও আমাৰ দেশত মানৱ সম্পদ উন্নয়নৰ দিশটো ঠন ধৰি উঠিব পৰা নাই। এই প্ৰচেষ্টাৰ বাটত বহুতো কাৰকে অন্তৰায় হিচাপে থিয় দিছে। এই পাঠৰ জৰিয়তে মানৱ সম্পদৰ উন্নয়নৰ কিছুমান বিশেষ অসুবিধাৰ লগতে মানৱ সম্পদ উন্নয়নত চৰকাৰে লোৱা ভূমিকাসমূহৰ বিষয়ে আলোচনা কৰিম।

মানৱ সম্পদ উন্নয়নৰ অসুবিধা ঃ

ইতিমধ্যে উল্লেখ কৰা হৈছে যে মানৱ সম্পদ উন্নয়নৰ পথত আমাৰ দেশত অনেক বাধা বা অসুবিধা আছে। এই অসুবিধাসমূহৰ ভিতৰত উল্লেখযোগ্য হ'ল অধিক জনসংখ্যা, মূলধন বা পুঁজিৰ অভাৱ, নিৰক্ষৰতা, দৰিদ্ৰতা, অন্ধবিশ্বাস, কুসংস্কাৰ, বিষমতা আদি। এই কাৰকবোৰৰ কাৰণে আমাৰ দেশৰ মানুহ উপযুক্ত মানৱ সম্পদ হিচাপে গঢ়ি উঠিব পৰা নাই। আহাচোন, এই বিষয়ে চমুকৈ আলোচনা কৰোঁ।

অধিক জনসংখ্যা ঃ

তোমালোকে ইতিমধ্যে পাই আহিছা যে অধিক জনসংখ্যাই আমাৰ দেশৰ উন্নয়নত যথেষ্ট বাধাৰ সৃষ্টি কৰিছে। উন্নয়নশীল ৰাষ্ট্ৰ হিচাপে সীমিত আয়েৰে অত্যধিক জনসংখ্যাক উপযুক্তভাৱে সা-

জানি থওঁ আহা ঃ

- ২০১১ চনৰ লোক গণনা মতে অসমৰ মুঠ জনসংখ্যা ৩,১১,৬৯,২৭২ জন ।

উৎস ঃ ষ্টেটিচটিকেল হেণ্ডবুক অসম ২০১১, পৃষ্ঠা ৩

সুবিধা তথা শিক্ষা দি সম্পদলৈ ৰূপান্তৰ কৰাৰ পথ আমাৰ দেশৰ বাবে সহজসাধ্য নহয়। সেয়েহে অধিক জনসংখ্যা মানৱ সম্পদ উন্নয়নৰ এটা অন্যতম বাধা হিচাপে চিহ্নিত হৈছে। আমাৰ ৰাজ্য আৰু ৰাষ্ট্ৰ উভয়েই অধিক জনসংখ্যাৰ কবলত নিমজ্জিত। মানৱ সম্পদৰ উন্নয়ন ঘটাবলৈ হ'লে জনসংখ্যা বৃদ্ধিৰ এই দ্ৰুত হাৰ হ্ৰাস হ'ব লাগিব।

মূলধন বা পুঁজিৰ অভাৱ ঃ

মূলধন বা পুঁজিৰ অভাৱ মানৱ সম্পদ উন্নয়নৰ ক্ষেত্ৰত আন এক উল্লেখযোগ্য বাধা। মানৱ সম্পদ উন্নয়নৰ আটাইতকৈ প্ৰয়োজনীয় কাৰক হ'ল শিক্ষা, স্বাস্থ্য আৰু আৰু অন্যান্য পৌৰ সুবিধাৰ ব্যৱস্থা। প্ৰাথমিক বিদ্যালয়ৰ পৰা বিশ্ববিদ্যালয়, কাৰিকৰী আৰু বৃত্তিমুখী শিক্ষা প্ৰতিষ্ঠান, হস্পিতাল, খোৱাপানীৰ প্ৰকল্প, উন্নতমানৰ ৰাস্তা-ঘাট, দলং, নলা-নৰ্দমা আদি পৰিকাঠামো মানৱ সম্পদ উন্নয়নৰ ক্ষেত্ৰত অত্যন্ত প্ৰয়োজনীয়। কিন্তু মূলধন বা পুঁজিৰ অভাৱৰ কাৰণে আমাৰ দেশত বিশেষকৈ গাঁও অঞ্চলত প্ৰয়োজনৰ তুলনাত এই ব্যৱস্থাসমূহ আজিও সীমিত।

দৰিদ্ৰতা ঃ

দৰিদ্ৰতা মানৱ সম্পদ'উন্নয়নৰ অন্যতম বাধা। দৰিদ্ৰতাৰ বাবে আমাৰ দেশৰ এক বৃজনসংখ্যক লোক শাৰীৰিক আৰু মানসিকভাৱে সবল হ'ব পৰা নাই। শাৰীৰিক আৰু মানসিক বিকাশৰ বাবে ক্ৰমে পুষ্টিকৰ খাদ্য আৰু উপযুক্ত শিক্ষাৰ প্ৰয়োজন যাৰ অভাৱে আমাৰ দেশৰ দৰিদ্ৰ লোকসকলক জুৰুলা কৰি আহিছে। ফলস্বৰূপে তেওঁলোকে আত্মমৰ্যাদা হেৰুৱাই ভাগ্যৰ ওপৰত বিশ্বাসী হয় আৰু নিজকে সেই অৱস্থাৰ পৰা উন্নীত কৰাৰ মানসিকতা হেৰুৱাই পেলায়।

নিৰক্ষৰতা ঃ

নিৰক্ষৰতা মানৱ সমাজৰ বাবে এটা ডাঙৰ অভিশাপ। আমাৰ দেশৰ প্ৰায় ২৬ শতাংশ লোকেই নিৰক্ষৰ। নিৰক্ষৰতাই জ্ঞান, উপযুক্ততা, দক্ষতা, কাৰিকৰী কুশলতা আদিৰ বৃদ্ধিত বাধাৰ সৃষ্টি কৰে আৰু ই মানৱ সম্পদ গঢ় দিয়াত অন্তৰায় স্বৰূপ। নিৰক্ষৰ লোকসকল অতি সহজেই বিভিন্ন ধৰণৰ শোষণৰ বলি হয় যাৰ ফলত সমাজত আৰ্থ-সামাজিক বৈষম্য অতি প্ৰকট হৈ উঠে।

অন্ধবিশ্বাস ঃ

মানৱ সম্পদ উন্নয়নৰ পথত আৰু এটা উল্লেখযোগ্য অন্তৰায় হৈছে **অন্ধবিশ্বাস**। বিজ্ঞান আৰু প্ৰযুক্তিয়ে আজি সমগ্ৰ বিশ্বৰ সামগ্ৰিক ছবি সলনি কৰি দিছে যদিও শিক্ষিত, অশিক্ষিত নিৰ্বিশেষে আমাৰ দেশৰ এক বৃজনসংখ্যক লোক অন্ধবিশ্বাস আৰু কুসংস্কাৰৰ বিশ্বাসী। এই লোকসকল বৈজ্ঞানিক আৰু পৰিৱৰ্তনশীল চিন্তাধাৰাৰ পৰিপন্থী যাৰ ফলত তেওঁলোক উন্নত মানৱ সম্পদ হিচাপে গঢ়ি উঠিব পৰা নাই।

বিষমতা ঃ

বিভিন্ন ধৰণৰ বিষমতা মানৱ সম্পদ উন্নয়নৰ আন এটি বাধা। এখন সৰ্ববৃহৎ গণতান্ত্ৰিক দেশ হিচাপে ভাৰতবৰ্ষ আজি বিশ্বৰ সকলোৰে আগত পৰিচিত। কিন্তু গণতান্ত্ৰিক ব্যৱস্থা বা চিন্তাধাৰাইও আমাৰ দেশৰ লোকৰ মাজত ধৰ্মীয় বিষমতা, ভাষাভিত্তিক বিষমতা, জাতি আৰু গোষ্ঠী ভিত্তিক বিষমতা, লিংগ বিষমতা আৰু অঞ্চলভিত্তিক বিষমতা আঁতৰ কৰিব পৰা নাই। এই বিষমতাই আজি মানুহৰ মাজত এনে এক পৰিস্থিতিৰ সৃষ্টি কৰিছে যিয়ে সমাজৰ প্ৰগতিৰ পথ ৰুদ্ধ কৰিছে।

চমু উত্তৰ দিয়া—

- অধিক জনসংখ্যাই কিদৰে মানৱ সম্পদৰ উন্নয়নত বাধাৰ সৃষ্টি কৰে?
- শাৰীৰিক আৰু মানসিক বিকাশৰ কাৰণে কিহৰ প্ৰয়োজন?
- ভাৰতৰ কিমান শতাংশ লোক সাক্ষৰ?

জানি থ'লে ভাল ঃ

- ডাইনী হত্যা এতিয়া আমাৰ ৰাজ্যৰ এক প্ৰাত্যহিক ঘটনাত পৰিণত হৈছে। এই হত্যাৰ কাৰণ একমাত্ৰ আমাৰ সমাজৰ প্ৰচলিত অন্ধবিশ্বাস।

ক্ৰিয়াকলাপ ঃ

- উল্লিখিত অসুবিধাসমূহৰ উপৰি আৰু ভালেমান অসুবিধা মানৱ সম্পদ উন্নয়নৰ ক্ষেত্ৰত বাধাস্বৰূপ হৈ আছে। তোমালোকে দলত ভাগ হৈ এনে কিছুমান বাধা বা অসুবিধাৰ একোখনকৈ তালিকা প্ৰস্তুত কৰা। (শিক্ষকৰ সহায় ল'বা)

মানৱ সম্পদ উন্নয়নত চৰকাৰৰ ভূমিকা ঃ

ওপৰৰ আলোচনাৰ পৰা তোমালোকে মানৱ সম্পদ উন্নয়নৰ অসুবিধাসমূহৰ বিষয়ে কিছু আভাস পালা। এতিয়া আমি এখন দেশৰ মানৱ সম্পদৰ উন্নয়নত সেই দেশৰ চৰকাৰৰ ভূমিকা সম্বন্ধে কিছু আলোচনা কৰোঁ আহা।

এখন দেশৰ মানৱ সম্পদ উন্নয়নত সেই দেশৰ চৰকাৰৰ ভূমিকা অপৰিসীম। চৰকাৰে গ্ৰহণ আৰু কাৰ্যকৰী কৰা সঠিক পৰিকল্পনাই মানৱ সম্পদ উন্নয়নৰ গতি ত্বৰান্বিত কৰে। কোন কোন দিশত চৰকাৰে সঠিক কৰ্মসূচী গ্ৰহণ কৰিলে মানৱ সম্পদৰ উন্নয়নৰ গতি খৰতকীয়া হ'ব তাৰ এটি সংক্ষিপ্ত আলোচনা তলত কৰা হ'ল।

শিক্ষাক্ষেত্ৰ ঃ

শিক্ষাৰ অধিকাৰ আমাৰ অন্যতম মৌলিক অধিকাৰ। শিক্ষাক্ষেত্ৰৰ উন্নয়ন অবিহনে মানৱ সম্পদৰ উন্নয়ন অসম্ভৱ। উপযুক্ত শৈক্ষিক বাতাবৰণ গঢ়ি তোলাটো এখন দেশৰ চৰকাৰৰ অন্যতম দায়িত্ব। এই দায়িত্ব পালনৰ অৰ্থে আমাৰ চৰকাৰেও এক সবল শৈক্ষিক পৰিকাঠামো গঢ়ি তোলাৰ উদ্দেশ্যে নতুন নতুন বিদ্যালয়, মহাবিদ্যালয়, বিশ্ববিদ্যালয়, কাৰিকৰী শিক্ষা প্ৰতিষ্ঠান আদি স্থাপন কৰিছে। ২০০৯ চনৰ পৰাই আমাৰ দেশত প্ৰবৰ্তিত হৈছে শিক্ষাৰ অধিকাৰ আইন। এই আইন সৰ্বস্তৰত ফলপ্ৰসূ কৰাৰ অৰ্থে সৰ্বশিক্ষা অভিযান মিছন আৰু ৰাষ্ট্ৰীয় মাধ্যমিক শিক্ষা অভিযান মিছনৰ অধীনত এক সুদূৰপ্ৰসাৰী পৰিৱৰ্তনৰ চেষ্টা দ্ৰুতগতিত চলিছে যাতে উন্নত মানৱ সম্পদ গঢ়ি উঠাত কোনো অসুবিধা নাথাকে। ঠিক সেইদৰে উচ্চ শিক্ষাৰ ক্ষেত্ৰতো চৰকাৰে দৃঢ় পদক্ষেপ লোৱা পৰিলক্ষিত হৈছে। চৰকাৰৰ এই প্ৰচেষ্টা সফল হ'লে অনতি পলমে আমাৰ দেশৰ মানৱ সম্পদে ঠন ধৰি উঠিব আৰু বিশ্বৰ উন্নত আৰু প্ৰভাৱশালী দেশসমূহৰ লগত ফেৰ মাৰিবলৈ সক্ষম হ'ব। ৰাজ্যসমূহত বিভিন্ন স্তৰৰ বিদ্যালয়, মহাবিদ্যালয়, চিকিৎসা মহাবিদ্যালয়, বিশ্ববিদ্যালয়, কেন্দ্ৰীয়

সৰ্বভাৰতীয় কাৰিকৰী শিক্ষা প্ৰতিষ্ঠান, গুৱাহাটী

ৰাষ্ট্ৰীয় কাৰিকৰী শিক্ষা প্ৰতিষ্ঠান, শিলচৰ

বিশ্ববিদ্যালয়কে ধৰি বিভিন্ন কাৰিকৰী শিক্ষা প্ৰতিষ্ঠান, উচ্চ শিক্ষা আৰু গৱেষণা প্ৰতিষ্ঠান আদি প্ৰতিষ্ঠা কৰি সৰ্বস্তৰৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ শিক্ষা লাভৰ বাবে বিভিন্ন সুবিধা প্ৰদান কৰিছে। অসমতো ইতিমধ্যে সৰ্বভাৰতীয় কাৰিকৰী শিক্ষা প্ৰতিষ্ঠান (IIT)ৰ লগতে ৰাষ্ট্ৰীয় কাৰিকৰী শিক্ষা প্ৰতিষ্ঠান (NIT), দুখন কেন্দ্ৰীয় বিশ্ববিদ্যালয়, আঠখন ৰাজ্যিক বিশ্ববিদ্যালয়, এখন মুক্ত বিশ্ববিদ্যালয়, দুখন বিশ্ববিদ্যালয়, ছয়খন চিকিৎসা মহাবিদ্যালয়, দুখন অভিযান্ত্ৰিক মহাবিদ্যালয়, এখন কৃষি বিশ্বিদ্যালয়, শিক্ষক শিক্ষণ মহাবিদ্যালয়, মীন মহাবিদ্যালয় আদিকে ধৰি ভালেমান কাৰিকৰী শিক্ষা আৰু সাধাৰণ শিক্ষাৰ প্ৰতিষ্ঠান আছে। কিন্তু জনসংখ্যাৰ চাহিদা অনুসৰি এই ব্যৱস্থা পৰ্যাপ্ত নহয়। সেয়েহে চৰকাৰে আগন্তুক দিনবোৰত শিক্ষাব্যৱস্থা টনকিয়াল কৰাত অধিক গুৰুত্ব প্ৰদান কৰিব লাগিব।

স্বাস্থ্য আৰু খাদ্যক্ষেত্ৰ ঃ

সুস্থ মনৰ কাৰণে সুস্থ শৰীৰৰ প্ৰয়োজন। সুস্থ শৰীৰৰ বাবে প্ৰয়োজন হয় পুষ্টিকৰ খাদ্য আৰু উন্নত স্বাস্থ্য ব্যৱস্থা। মানৱ সম্পদ হিচাপে পৰিগণিত হ'বলৈ এজন মানুহ শাৰীৰিক আৰু মানসিকভাৱে সুস্থ আৰু সবল হ'বই লাগিব। এই দৃষ্টিভংগীক গুৰুত্ব দি আমাৰ চৰকাৰে স্বাস্থ্য ক্ষেত্ৰত উন্নতিৰ কাৰণে উপযুক্ত পৰিকাঠামো গঢ়ি তোলাৰ আপ্ৰাণ চেষ্টা কৰিছে। গাঁও, চহৰ সকলোকে সামৰি প্ৰাথমিক স্বাস্থ্য কেন্দ্ৰ, স্বাস্থ্য উপকেন্দ্ৰ, মহকুমা স্বাস্থ্য কেন্দ্ৰ, জিলা স্বাস্থ্য কেন্দ্ৰ আদি প্ৰতিষ্ঠা কৰিছে। তাৰ উপৰি ৰাজ্যিক আৰু কেন্দ্ৰীয় স্তৰত অতি উন্নত মানৰ হস্পিতাল স্থাপন কৰি আমাৰ চৰকাৰে স্বাস্থ্য সেৱাৰ ক্ষেত্ৰত এক অভূতপূৰ্ব পদক্ষেপ লোৱা পৰিলক্ষিত হৈছে। আধুনিক ভ্ৰাম্যমাণ হস্পিতালৰ দ্বাৰা যিকোনো মুহূৰ্তত মানুহক চিকিৎসা প্ৰদান কৰাৰ দৰে সুবিধাও এতিয়া উপলব্ধ হৈছে। ৰাষ্ট্ৰীয় গ্ৰামীণ স্বাস্থ্য অভিযান মিছনৰ অধীনত অনেক কৰ্মসূচী গ্ৰহণ কৰি সমগ্ৰ দেশৰ মানুহক উন্নত স্বাস্থ্যৰ অধিকাৰী কৰাৰ যি লক্ষ্য চৰকাৰে গ্ৰহণ কৰিছে সেয়া আমাৰ উন্নত ভৱিষ্যতৰ মাপকাঠি বুলি নিশ্চিত হ'ব পাৰি। আগৰ শ্ৰেণীৰ পাঠ্যপুথিত তোমালোকে স্বাস্থ্যক্ষেত্ৰত গ্ৰহণ কৰা বিভিন্ন কাৰ্যসূচীৰ বিষয়ে বিতংকৈ পাই আহিছা। কথাখিনি পুনৰ মনত পেলোৱা।

ভ্ৰাম্যমাণ ম'বাইল হস্পিতাল

মানুহৰ মৌলিক চাহিদাসমূহৰ ভিতৰত অন্যতম হৈছে খাদ্য। সুস্থ শাৰীৰিক বিকাশৰ অনেকখিনি নিৰ্ভৰ কৰে সুষম খাদ্যৰ ওপৰত। এখন কল্যাণকামী ৰাষ্ট্ৰ হিচাপে আমাৰ দেশৰ ক্ষুধাৰ্ত আৰু দৰিদ্ৰ সীমাৰেখাৰ তলৰ জনসাধাৰণক উপযুক্ত পৰিমাণৰ সুষম খাদ্যৰ যোগান ধৰাটো চৰকাৰৰ অন্যতম কৰ্তব্য। এই দিশটোক গুৰুত্ব দি চৰকাৰে 'ন্যূনতম মৌলিক চাহিদা কৰ্মসূচী'ৰ অধীনত বিভিন্ন প্ৰকল্প গ্ৰহণ কৰি দেশ তথা ৰাজ্যৰ জনসাধাৰণক উপযুক্ত মানৱ সম্পদ হিচাপে পৰিণত কৰাৰ চেষ্টা কৰিছে। চৰকাৰৰ 'গণবণ্টন ব্যৱস্থা' (Public Distribution System)ৰ অধীনত দেশৰ খাদ্য সামগ্ৰীসমূহ সকলো জনসাধাৰণে যাতে যথাযথ পৰিমাণে একে দৰত লাভ কৰিব পাৰে তাৰ বাবে জিলা প্ৰশাসনে ভাৰতীয় খাদ্য নিগম, সমবায় সমিতিসমূহ আৰু সুলভ মূল্যৰ দোকানসমূহৰ জৰিয়তে প্ৰয়োজনীয় ব্যৱস্থা হাতত লৈছে। যুদ্ধ-বিগ্ৰহৰ সময়ত বা যিকোনো প্ৰাকৃতিক

দুৰ্যোগ যেনে— বানপানী, ভূমিকম্প, খৰাং বতৰ আদিৰ দৰে পৰিস্থিতিতো যাতে দেশৰ ধনী-দুখীয়া সমন্বিতে কোনো লোকেই খাদ্য সামগ্ৰীৰ যোগানৰ পৰা বঞ্চিত হ'ব লগা নহয় তাৰ বাবেও চৰকাৰে ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰে। খাদ্য-সামগ্ৰীৰ অভাৱৰ ফলতে অত্যধিক মূল্যবৃদ্ধি, ভেজাল খাদ্য প্ৰস্তুতকৰণ, বয়বস্তুৰ কৃত্ৰিম নাটনি আদি সমস্যাৰ সৃষ্টি হয়। সেয়েহে উপযুক্ত পৰিমাণে গুণসম্পন্ন খাদ্য-সামগ্ৰী মজুত কৰি ৰখাটো চৰকাৰ এখনৰ এটা গুৰু দায়িত্ব। দেশ এখনৰ জনসংখ্যা অনুপাতে খাদ্য সামগ্ৰীৰ উৎপাদন আৰু তাৰ যথাযথ সংৰক্ষণ কৰি সময় আৰু প্ৰয়োজন অনুসাৰে জনসাধাৰণক খাদ্য বস্তুৰ যোগান ধৰিব পৰা কাৰ্যটোকে আমি **খাদ্য সুৰক্ষা** বুলি কওঁ। মানৱ সম্পদৰ বিকাশৰ বাবে চৰকাৰে খাদ্য সুৰক্ষাৰ ব্যৱস্থা কৰাটো নিতান্তই প্ৰয়োজনীয়।

কৰ্মসংস্থান ক্ষেত্ৰ ঃ

আৰ্থিক উন্নতি অবিহনে সমাজৰ সামগ্ৰিক উন্নতিৰ কথা ভাবিব নোৱাৰি। আৰ্থিক উন্নতিৰ বাবে প্ৰয়োজন হয় উপযুক্ত কৰ্মসংস্থানৰ সুযোগ তৈয়াৰ কৰা। উন্নত মানৱ সম্পদ গঢ়াৰ স্বাৰ্থত আমাৰ চৰকাৰে বিভিন্ন নিয়োগজনিত কৰ্মসূচী হাতত লোৱা পৰিলক্ষিত হৈছে। ইয়াৰ ভিতৰত গ্ৰামাঞ্চলৰ বাবে উল্লেখযোগ্য কৰ্মসূচী হ'ল **মহাত্মা গান্ধী ৰাষ্ট্ৰীয় গ্ৰামীণ নিয়োগ নিশ্চিতকৰণ আঁচনি (MGNREGA)** আৰু **চহৰ অঞ্চলৰ বাবে প্ৰধানমন্ত্ৰী কৰ্মসংস্থান নিশ্চিতকৰণ কৰ্মসূচী (PMEGP)** আদি। স্বনিয়োজনৰ বাবে বিভিন্ন ধৰণৰ প্ৰশিক্ষণ প্ৰদান কৰিও কৰ্মসংস্থান ক্ষেত্ৰৰ উন্নতি সাধন কৰিব পৰা যায়। আমাৰ ৰাজ্যতো মুখ্যমন্ত্ৰীৰ 'অসম বিকাশ যোজনা' আঁচনিৰ অধীনত ৰাজ্যৰ শিক্ষিত নিবনুৱাসকলক পৰ্যটন ক্ষেত্ৰৰ বিকাশত সহায় হোৱাকৈ সহজলভ্য ঋণ প্ৰদান কৰা হয়। এই ঋণৰ দ্বাৰা যুৱকসকলে বিভিন্ন যানবাহন ক্ৰয় বা হোটেল, ৰেষ্টুৰেণ্ট আদি প্ৰতিষ্ঠা কৰি কৰ্মসংস্থান ক্ষেত্ৰৰ বিকাশ সাধন কৰিবলৈ চেষ্টা কৰা পৰিলক্ষিত হৈছে। প্ৰাকৃতিক সম্পদত অসম বেছ চহকী। এই দিশটোক গুৰুত্ব দি চৰকাৰে যদি ৰাজ্যখনত অধিক উদ্যোগ প্ৰতিষ্ঠাত আগভাগ লয় তেনেহ'লে অসমত কৰ্মসংস্থানৰ সুবিধা বাঢ়িব।

এনৰেগাৰ অধীনত কৰ্মৰত লোক

অন্যান্য পৰিসেৱা ক্ষেত্ৰ ঃ

ওপৰত উল্লিখিত ক্ষেত্ৰসমূহৰ উপৰি আৰু কিছুমান ক্ষেত্ৰ আছে যিবিলাকৰ দ্বাৰা মানৱ সম্পদ উন্নয়নত সহায় হয়। আমাৰ চৰকাৰে নিজস্ব বিভাগ, বেচৰকাৰী সংগঠন আৰু আত্মসহায়ক গোষ্ঠীৰ সহায়ত বৃত্তিমূলক শিক্ষাৰ কৰ্মশালাৰ আয়োজন কৰি বিভিন্ন সুবিধা প্ৰদান কৰিব পাৰে। চৰকাৰ তথা বিভিন্ন বিত্তীয় অনুষ্ঠান-প্ৰতিষ্ঠানৰ দ্বাৰা ৰেহাইসহ ঋণ দান তথা বিভিন্ন প্ৰয়োজনীয় সামগ্ৰী, যেনে— ৰিক্সা, অ'টো ৰিক্সা, ঠেলা, ট্ৰেক্টৰ, চিলাই মেচিন, পাৱাৰ টিলাৰ, গাড়ী আদি হিতাধিকাৰীৰ মাজত বিতৰণ কৰি স্বাৱলম্বীকৰণৰ দ্বাৰা মানুহক সম্পদ হিচাপে পৰিণত কৰাৰ চেষ্টা উপলব্ধ হৈছে।

ক্ৰিয়াকলাপ ঃ

- তোমালোকে নিজকে মানৱ সম্পদ হিচাপে গঢ়ি তুলিবলৈ কি লক্ষ্য স্থিৰ কৰিবা দলত আলোচনা কৰি এটিকৈ টোকা প্ৰস্তুত কৰা।

চমু উত্তৰ দিয়া—

- কোন চনত আমাৰ দেশত শিক্ষাৰ অধিকাৰ আইন গৃহীত হৈছে?

- সুস্থ মনৰ বাবে মানুহক কিহৰ প্ৰয়োজন হয়?
- মহাত্মা গান্ধী ৰাষ্ট্ৰীয় গ্ৰামীণ নিয়োগ নিশ্চিতকৰণ আঁচনিখন কোন অঞ্চলৰ মানুহৰ কৰ্মসংস্থানৰ বাবে গ্ৰহণ কৰা হৈছে?
- আমাৰ মৌলিক চাহিদাসমূহৰ ভিতৰত অন্যতম চাহিদাটো কি?

ওপৰৰ আলোচনাৰ পৰা তোমালোকে মানৱ সম্পদ উন্নয়নত চৰকাৰী ব্যৱস্থাসমূহৰ বিষয়ে জানিব পাৰিলা। ইয়াৰ উপৰি মানৱ সম্পদ উন্নয়নত চৰকাৰৰ ভূমিকা কিমান গুৰুত্বপূৰ্ণ তাৰ বিষয়েও কিছু আভাস পালা। এখন কল্যাণকামী ৰাষ্ট্ৰ হিচাপে স্বাধীনতাৰ পিছৰে পৰাই আমাৰ দেশে আজি পৰ্যন্ত মানৱ সম্পদ উন্নয়নৰ ক্ষেত্ৰত অলেখ কৰ্মসূচী আৰু পৰিকল্পনা গ্ৰহণ কৰিছে। যাৰ ফলস্বৰূপে আজি আমাৰ দেশে কিছু কিছু দিশত বিশ্বৰ উন্নত দেশসমূহৰ লগত সমানে খোজ মিলাব পৰা হৈছে। দুখৰ বিষয় যে ইমানখিনিৰ পিছতো আমাৰ দেশৰ এক বিশাল সংখ্যক জনসাধাৰণ এই কৰ্মসূচীসমূহৰ সুফলৰ পৰা বঞ্চিত। কিন্তু দেশৰ সামগ্ৰিক ভেটি সুদৃঢ় কৰাৰ যি লক্ষ্য থাবৰ কৰা হৈছে তাক পূৰ্ণ কৰিবলৈ হ'লে আমি সকলোৱে নিজকে একো একোজন উন্নত মানৱ সম্পদত পৰিণত কৰিবলৈ চেষ্টা কৰিব লাগিব। এই ক্ষেত্ৰত লক্ষণীয় বিষয় এই যে চৰকাৰৰ সহযোগিতাৰ লগতে আমিও নিজকে সচেতন কৰিব লাগিব যাতে ভবিষ্যতে আমি আমাৰ দেশ আৰু নিজক লৈ বিশ্বৰ আগত গৰ্ববোধ কৰিব পাৰো।

মনত ৰাখিবলগীয়া কথা :

- অধিক জনসংখ্যা, মূলধন বা পুঁজিৰ অভাৱ, দৰিদ্ৰতা, নিৰক্ষৰতা, অন্ধবিশ্বাস, বিভিন্ন ধৰণৰ বিষমতা আদি মানৱ সম্পদ উন্নয়নৰ বাধাস্বৰূপ।
- মানৱ সম্পদ উন্নয়নৰ অন্যতম প্ৰয়োজন হৈছে শিক্ষা, স্বাস্থ্য আৰু পৌৰ সুবিধা।
- নিৰক্ষৰ লোকসকল অতি সহজে বিভিন্ন ধৰণৰ শোষণৰ বলি হয়।
- ২০০৯ চনৰ পৰাই আমাৰ দেশত প্ৰৱৰ্তিত হৈছে শিক্ষাৰ অধিকাৰ আইন।
- অন্ধবিশ্বাসী মানুহ বৈজ্ঞানিক আৰু পৰিবৰ্তনশীল চিন্তাধাৰাৰ পৰিপন্থী।
- সম্প্ৰতি আধুনিক ভ্ৰাম্যমাণ হস্পিতালৰ দ্বাৰা যিকোনো মুহূৰ্ততে মানুহক চিকিৎসা প্ৰদান কৰাৰ দৰে সুবিধা উপলব্ধ হৈছে।
- ৰাষ্ট্ৰীয় গ্ৰামীণ স্বাস্থ্য অভিযান মিছনৰ অধীনত অনেক কৰ্মসূচী গ্ৰহণ কৰি সমগ্ৰ দেশৰ মানুহক উন্নত স্বাস্থ্যৰ অধিকাৰী কৰাৰ লক্ষ্য চৰকাৰে গ্ৰহণ কৰিছে।
- সৰ্বশিক্ষা অভিযান মিছন আৰু ৰাষ্ট্ৰীয় শিক্ষা অভিযান মিছনৰ জৰিয়তে চৰকাৰে প্ৰাথমিকৰ পৰা মাধ্যমিক স্তৰ পৰ্যন্ত শিক্ষা ক্ষেত্ৰত পৰিবৰ্তন অনাৰ চেষ্টা কৰিছে।
- উপযুক্ত পৰিমাণে গুণসম্পন্ন খাদ্য-সামগ্ৰী মজুত কৰি ৰখাটো চৰকাৰ এখনৰ এটা গুৰু দায়িত্ব।
- দেশৰ ক্ষুধাৰ্ত আৰু দৰিদ্ৰ সীমাৰেখাৰ তলত বাস কৰা লোকসকলক উপযুক্ত পৰিমাণৰ সুষম খাদ্যৰ যোগান ধৰাটো চৰকাৰৰ কৰ্তব্য।
- বৃত্তিমূলক কৰ্মশালাৰ আয়োজন, বেহাইসহ ঋণদান তথা বিভিন্ন প্ৰয়োজনীয় সামগ্ৰী বিতৰণৰ দ্বাৰা চৰকাৰে দেশৰ জনসাধাৰণক স্বনিৰ্ভৰশীল কৰি উপযুক্ত মানৱ সম্পদত পৰিণত কৰাৰ চেষ্টা কৰিছে।

অনুশীলনী ঃ

১। চমু উত্তৰ লিখা—

(ক) মানৱ সম্পদ উন্নয়নৰ বাধাসমূহ কি কি?

(খ) যিকোনো তিনিপ্ৰকাৰৰ বিষমতাৰ নাম উল্লেখ কৰা।

(গ) বৰ্তমান অসমত কেইখন চিকিৎসা মহাবিদ্যালয় আছে?

(ঘ) অসমৰ ৰাষ্ট্ৰীয় কাৰিকৰী প্ৰতিষ্ঠানখন ক'ত অৱস্থিত?

(ঙ) সুস্থ শৰীৰৰ বাবে মানুহক কিহৰ প্ৰয়োজন হয়?

২। আলোচনা কৰা—

(ক) মানৱ সম্পদ উন্নয়নৰ অসুবিধাসমূহ দূৰ কৰাৰ বাবে কেইটামান উল্লেখযোগ্য পৰামৰ্শ।

(খ) মানৱ সম্পদ উন্নয়নত চৰকাৰৰ ভূমিকা।

(গ) দৰিদ্ৰতা আৰু মানৱ সম্পদ উন্নয়নৰ মাজত থকা সম্পৰ্ক।

(ঘ) নিৰক্ষৰতাই কিদৰে মানৱ সম্পদৰ বিকাশত বাধাৰ সৃষ্টি কৰে?

(ঙ) অন্ধবিশ্বাস তথা কুসংস্কাৰে মানৱ সম্পদৰ বিকাশত কেনেদৰে প্ৰভাৱ পেলায়?

৩। খালী ঠাই পূৰ কৰা—

(ক) মানৱ সম্পদ উন্নয়নৰ অন্যতম প্ৰয়োজন হৈছে ________, স্বাস্থ্য আৰু পৌৰ সুবিধা।

(খ) ________ লোকসকল অতি সহজে বিভিন্ন ধৰণৰ শোষণৰ বলি হয়।

(গ) শিক্ষাৰ অধিকাৰ আমাৰ অন্যতম ________ অধিকাৰ।

(ঘ) ________ চনৰ পৰাই আমাৰ দেশত শিক্ষাৰ অধিকাৰ আইন প্ৰবৰ্তন কৰা হৈছে।

(ঙ) চৰকাৰে গ্ৰহণ আৰু কাৰ্যকৰী কৰা সঠিক পৰিকল্পনাই মানৱ সম্পদ উন্নয়নৰ গতি ________ কৰে।

(চ) উপযুক্ত শৈক্ষিক ________ গঢ়ি তোলাটো এখন দেশৰ চৰকাৰৰ অন্যতম দায়িত্ব।

৪। প্ৰকল্প —

১। তলত দিয়াসমূহ ক'ত অৱস্থিত আৰু তাৰ কাৰ্যাৱলী কেনেধৰণৰ সেই বিষয়ে একোটাকৈ টোকা লিখা (ছবি সংগ্ৰহ কৰিবা)

(ক) এখন কেন্দ্ৰীয় বিশ্ববিদ্যালয় (অসম)

(খ) অসম চিকিৎসা মহাবিদ্যালয়

(গ) অসম অভিযান্ত্ৰিক মহাবিদ্যালয়

(ঘ) মীন মহাবিদ্যালয় (অসম)

(ঙ) কৃষি বিশ্ববিদ্যালয় (অসম)

২। তোমাৰ ওচৰত বসবাস কৰা চাৰি/পাঁচজন মানুহৰ জীৱনত ঘটা অন্ধবিশ্বাসৰ কোনো চাক্ষুস ঘটনাৰ অভিজ্ঞতা সংগ্ৰহ কৰা। অন্ধবিশ্বাস আঁতৰ কৰিবলৈ তুমি কি কি ব্যৱস্থা হাতত ল'বা বৰ্ণনা কৰা।